

POSITION PAPER

Tweede Kamer der Staten Generaal
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Utrecht, 22 mei 2018

KNMG
Mercatorlaan 1200
Postbus 20051 3502 LB Utrecht

Contact: Emily Kraaijenbrink
06 – 23 97 52 38
e.kraaijenbrink@fed.knmg.nl

Onderwerp

Inbreng KNMG voor AO Medische ethiek / Afbreking zwangerschap / Orgaandonatie / Euthanasie

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie VWS,

Op 31 mei a.s. spreekt u met de bewindspersonen van VWS over Medische ethiek / Afbreking zwangerschap / Orgaandonatie / Euthanasie. Vanuit artsenfederatie KNMG richten we ons in deze inbreng op de ethische dilemma's bij euthanasie.

Specifiek vragen we uw aandacht voor de volgende drie punten:

1. Maak onderzoek voltooid leven breder dan euthanasie

Vergaande beslissingen over de euthanasiewetgeving moeten met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden genomen. Voordat besloten wordt om een nieuwe wet te introduceren, is meer inzicht nodig in de precieze doelgroep van de voorgestelde wet, hoe groot die groep is en hoe deze mensen het best geholpen kunnen worden. De KNMG steunt dan ook het voornemen uit het regeerakkoord om eerst nader onderzoek te doen voordat het debat verder wordt gevoerd.

Wij willen u graag de volgende aandachtspunten meegeven om richting te geven aan de inhoud en opzet van dit onderzoek:

- Het is van belang om de groep mensen op wie de voorgestelde wet zich richt niet te verwarren met de groep mensen die de beschikking wil hebben over een middel om te zijner tijd het eigen leven te beëindigen. In veel gevallen zullen deze mensen vooral een wens tot geruststelling hebben, wat iets anders is dan een actuele, weloverwogen wens tot actieve levensbeëindiging. De KNMG zou daarom graag zien dat de diversiteit aan hulpvragen wordt meegenomen in het onderzoek. Aan de hand daarvan kan dan worden bepaald voor welke problematiek een nieuwe wet soelaas zou bieden én welke problematiek om andere oplossingen vraagt.
- De KNMG wil er op wijzen dat wanneer sprake is van een combinatie van medische en psychische problemen en een stapeling van ouderdomsklachten deze groep mensen met gevoelens van een 'voltooid leven' al binnen de kaders van de euthanasiewet kunnen vallen.
- Het door het kabinet voorgestelde onderzoek zou zich moeten richten op mensen die buiten de kaders van de euthanasiewet vallen, maar wel een actuele, weloverwogen wens tot hulp bij zelfdoding hebben. Of iemand buiten de kaders van de euthanasiewet valt, kan naar de mening van de KNMG echter alleen bepaald worden na een individuele beoordeling van een euthanasieverzoek door een arts. Alleen een arts kan immers nagaan of het verzoek aan de zorgvuldigheidscriteria van de euthanasiewet voldoet. Om tot een wetenschappelijk verantwoorde schatting van de omvang van de doelgroep te komen zou het beoogde

onderzoek zich dan ook moeten richten op concrete individuele verzoeken van patiënten en beoordelingen van artsen.

Wij verzoeken u daarom de minister te vragen om: het voorgenomen onderzoek breder te trekken dan alleen maar de vraag of de euthanasiewet voldoende ruimte biedt en te focussen op de hulpvraag van mensen die lijden aan het leven. Het welzijn van mensen dient in het onderzoek centraal te staan.

Dit kan bijvoorbeeld door vragen mee te nemen als: Wat veroorzaakt precies gevoelens van 'voltooid leven'? Welke oplossingen kunnen worden geboden om deze gevoelens te verhelpen? Hoe kan de zorg voor mensen met complexe zingevingsproblematiek verbeterd worden? Wat hebben mensen die lijden aan het leven daadwerkelijk nodig?

2. Geef een reëel beeld over schriftelijke euthanasieverzoek

Uit de evaluatie van de euthanasiewet blijkt dat burgers vaak te hoge verwachtingen hebben van de waarde van een schriftelijk euthanasieverzoek (wilsverklaring euthanasie). Mensen schrijven bijvoorbeeld op dat ze euthanasie willen als ze de kinderen niet meer herkennen of naar een verpleeghuis moeten. Soms verkeren mensen daarmee in de onjuiste veronderstelling dat zij met een dergelijk schriftelijk verzoek de euthanasie 'geregeld' hebben. Dat is echter geenszins het geval. Met een dergelijk verzoek alleen wordt nog niet voldaan aan de zorgvuldigheidseisen van de euthanasiewet. Dit leidt in de praktijk regelmatig tot spanningen tussen artsen en naasten van een patiënt.

Het is essentieel om misverstanden en niet-realistische verwachtingen rondom de schriftelijke euthanasieverzoek te voorkomen.

Wij verzoeken u daarom de minister te vragen om: niet alleen vanuit artsen, maar ook vanuit de overheid goede voorlichting te laten plaatsvinden over de waarde én beperkingen van een schriftelijk euthanasieverzoek.

Tijdens het rondetafelgesprek afgelopen oktober in uw Kamer, kwam ook het schriftelijke euthanasieverzoek bij (vergevoerde) dementie aan de orde. Om misverstanden en onjuiste verwachtingen te voorkomen is het essentieel dat goede voorlichting plaatsvindt over de waarde van een schriftelijk euthanasieverzoek in situaties van gevorderde dementie. Euthanasie bij gevorderde dementie komt alleen in zeer uitzonderlijke situaties voor. De KNMG is in 2018 gestart met een project waarin een visie zal worden ontwikkeld over euthanasie in de verschillende fasen van dementie. Hierbij zijn dan de artsen die te maken hebben met levenseindevraagstukken euthanasie bij mensen met dementie nauw betrokken.

3. Informeer burgers over andere mogelijkheden dan euthanasie

Er is al jaren een stijgende lijn in het aantal meldingen van euthanasie. Artsen ervaren dat er op dit gebied een steeds zwaarder beroep op hen wordt gedaan. Voor artsen is euthanasie in beginsel strafbaar en een ultimum remedium. Voor patiënten lijkt euthanasie echter steeds meer een gangbare optie te worden, die soms ook als een recht wordt opgeëist. Dit terwijl een patiënt geen recht op euthanasie heeft en het slechts een van vele levenseindebeslissingen is. Ook zonder euthanasie kan het levenseinde waardig zijn. Het baart de KNMG zorgen dat de verwachtingen van burgers en artsen hierover steeds verder uit elkaar lopen, zoals ook in de laatste evaluatie van de euthanasiewetgeving naar voren komt. In het regeerakkoord staat genoemd dat de aanbevelingen van de commissie-Schnabel ter hand worden genomen wat betreft verruiming en kennis over en bekendheid met de euthanasiewet. De KNMG zou graag zien dat dit breder getrokken wordt.

Wij verzoeken u daarom de minister te vragen om: bij te dragen aan het informeren van burgers over het brede palet aan zorg in de laatste levensfase, waar euthanasie slechts een onderdeel van uitmaakt; actief mee te werken aan het rechtzetten van het beeld dat euthanasie een recht zou zijn omdat dit de druk op artsen onterecht laat toenemen.

De landelijke artsenfederatie KNMG behartigt de belangen van ruim 59.000 artsen en studenten geneeskunde. Wij volgen het debat dan ook op de voet. Mochten er over bovenstaande en/ of gerelateerde punten nog vragen zijn horen we dat graag. Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via Emily Kraaijenbrink, Adviseur Public Affairs KNMG, telefoon 06 - 23 975 238 , of e-mail e.kraaijenbrink@fed.knmg.nl .

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R.A.C.L. Héman', written over a horizontal line.

R.A.C.L. Héman, arts M&G, MBA
voorzitter KNMG